

**KESKI-POHJANMAAN ERIKOISSAIRAANHOITO- JA
PERUSPALVELUKUNTAYHTYMÄ**

KIURU

**TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS
VUODELTA 2016**

SISÄLLYS

1. Tarkastuslautakunta
2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely yhtymäkokouksessa
3. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen
4. Taloudellisuus tavoitteet
5. Toimintatuotot, toimintamenot, katteet ja tilikauden tulos
6. Investoinnit
7. Suoritetavoitteiden toteutuminen
8. Jäsenkuntien maksut
9. Kuntayhtymän taserakenne
10. Muut havainnot

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2016**I. Tarkastuslautakunta**

Tarkastuslautakunnan jäsenet valtuustokaudella 2013 - 2016 ovat:

- Tapani Hankaniemi, puheenjohtaja, Kokkola (varajäsen Eeva Peltokorpi, Kokkola)
- Berit Haga, varapj. Kruunupyy (varajäsen Bertil Björkqvist, Kruunupyy)
- Eija Ylikangas, jäsen, Kannus (varajäsen Juha Heikkilä, Kannus)
(varjäsens uusi Osmo Miettinen
23.5.2016)
- Markku Luomala, jäsen, Kaustinen (varajäsen Ari Huuki, Kannus)
- Kalervo Linna, jäsen, Perho (varajäsen Helinä Jääskeläinen, Perho)

Edellä olevan tarkastuslautakunnan toimikausi on päättynyt 12.6.2016 ja uusi tarkastuslautakunta on aloittanut toimintansa 13.6.2016 alkaen. Muutos johtui kuntayhtymän organisaation muutoksesta.

Tarkastuslautakunnan jäsenet 13.6.2016 alkaen ovat:

- Tapani Hankaniemi, puheenjohtaja, Kokkola (varajäsen Tapani Orjala, Kokkola)
- Anneli Eerikäinen, varapj. Kokkola (varajäsen Susanne Hohenthal, Kokkola)
- Eija Ylikangas, jäsen, Kannus (varajäsen Riikka Junkala, Kannus)
- Lasse Lehtinen, jäsen, Kannus (varajäsen Kalervo Linna, Perho)
- Helena Broända, jäsen, Kruunupyy (varajäsen Peter Svartsjö, Kruunupyy)

Lautakunnan sihteerinä ja asioiden valmistelijana on toiminut kuntayhtymän tilintarkastaja JHTT Asko Vanhatupa (BDO Auditor Oy, JHTT -yhteisö).

Lautakunnan toimintakaudeksi hyväksymän arviointisuunnitelman ja vuodelle 2016 laaditun työohjelman mukaan vuoden 2016 tarkastuksen painopistealueina ovat olleet somaattisen tulosalueen toiminta (erikoissairaanhoidon tulosalueen toiminnot), psykiatrian tulosalueen toiminta, tukipalvelujen toiminta ja investoinnit sekä tytäryhtiö H Seitsikon toiminta. Myös liikelaitos Jytan toiminta on ollut edelleen painopistealueena.

Tarkastuslautakunta on tutustunut sydänyksikön toimintaan. Tarkastuslautakunta on kuullut kokouksissaan myös investointikatsaukset.

Lautakunta on kokouksissaan (vanhan organisaation mukainen lautakunta neljä kokousta ja uuden organisaation mukainen lautakunta neljä kokousta vuonna 2016 ja vuoden 2017 puolella neljä kokousta) kuullut edellä mainittujen tulosalueiden johtavia viranhaltijoita.

2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely yhtymäkokouksessa

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2015 on ollut yhtymävaltuuston kokouksessa 23.5.2016 §:n liitteenä nro 6. Valtuusto yhtyi tarkastuslautakunnan esittämiin arviointeihin.

3. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Kuntayhtymän vuoden 2016 talousarviossa ja suunnitelmassa vuosille 2017 - 2018 on määritelty valtuustoa sitovalla tasolla kuntayhtymän strateginen suunnitelma, strategiset linjaukset, kriittiset menestystekijät, strategiakartta sekä keskeiset toimintalinjaukset (strategiset päämäärät).

Peruspalveluliikelaitos Jytä on määritellyt omat arvonsa, jotka noudattavat kuntayhtymän arvomäärittelyä. Liikelaitoksen toiminnalle on valtuusto myös hyväksynyt tavoitteet.

Tilinpäätöksessä vuodelta 2016 ja toimintakertomuksessa on selvitetty seikkaperäisesti, miten valtuustotason sitovat tavoitteet ovat toteutuneet.

Valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumisesta tarkastuslautakunta toteaa seuraavaa:

Henkilöstö näkökulmasta asetetut tavoitteet on pääosin saavutettu. Sairaalan toiminnan kannalta tarpeelliset organisaatiomuutokset toteutettiin mm. somaattisten tulosalueiden yhdistämisellä vuoden 2015 alusta lukien. Tilikauden aikana toiminta on vakiintunut.

Tilinpäätöskertomukseen sisältyvä henkilöstötilinpäätös antaa oikean kuvan henkilöstötilanteesta.

Henkilöstötilinpäätös on kattava ja siinä on otettu kantaa tuleviin henkilöstön eläköitymisiin, mihin onkin syytä varautua ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuden varmistamisella.

Henkilöstötilinpäätöksen mukaan sairauspoissaolojen määrä on edelleen kasvanut niin erikoissairaanhoidon kuin perusterveydenhuollon ja perusturvan osalta. Henkilöstön sairauspoissaolojen määrän lisääntyminen on huolestuttavaa. Keskimääräinen sairauspoissaolojen määrä oli 14,2 pv/hlö/vuosi (edellisvuonna 13,6 kalenteripäivää/ henkilö).

Henkilöstön työhyvinvointiin on tärkeä kiinnittää huomioita vireillä olevassa muutostilanteessa.

Henkilökunnan ammattitaidon ylläpitäminen on ensiarvoisen tärkeää sairaalan tuottamien palveluiden laadun ylläpitämisessä ja muuttuvassa kilpailutilanteessa.

Kuntayhtymän uuden organisaation mukaan yhtymässä on somaattinen tulosalue, psykiatrian tulosalue sekä tukipalvelujen tulosalue ja kehitysvammahuollon tulosyksikkö.

Tarkastuslautakunnan painopistealueena olleen **somaattisen tulosalueen** tavoitteiden toteutumisesta tarkastuslautakunta toteaa mm. kuulemistilaisuuksissa saadun informaation ja toimintakertomuksessa olevien tietojen perusteella, että lääkäripula kirurgialla, korvataudeilla, neurologialla ja silmätaudeilla on aiheuttanut osittain jonojen muodostumista. Toiminta on kuitenkin ollut kaikilla osastoilla hoitotakuun mukaista.

Tulosalueella harjoitetaan hyvää yhteistyötä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon eri osastojen välillä. Henkilökunta on voinut osallistua organisaatiomuutokseen, jolloin toimintamuotoja on voitu kehittää asiakkaan parhaaksi. Kuulemistilaisuuksissa nousi erityisesti esille henkilökunnan positiivinen asenne tulosalueen kehittämisessä vaikka toisaalta henkilöstöpula on vaikuttanut tulosalueen toimintojen täysipainoiseen hoitamiseen.

Somaattiselle tulosalueelle asetetut taloudelliset tavoitteet toteutuivat lähes täydellisesti. Taloudellinen tulos jäi 38 000 euroa alijäämäiseksi. Investoinneista huomattavin oli 1,4 miljoonan euron tietokonekerroskuvauslaitteen hankinta. Somaattinen tulosalue on kyennyt lisäämään piirin ulkopuolista hoitoa tilikaudella 16 %, mitä voidaan pitää hyvänä saavutuksena.

Somaattiselle tulosalueelle asetettujen tavoitteiden toteuttamisessa on edetty tavoitteiden mukaisesti. Toimintakertomuksessa on kerrottu tavoitteiden toteutumisesta mutta joidenkin tavoitteiden kohdalta puuttuu selvitys tavoitteen toteutumisesta tai toteutumattomuudesta. **Esimerkkinä kehityskeskustelujen käymisen 100 %:n tavoitteen toteutumisesta ei ole toimintakertomuksessa mainintaa.**

Psykiatrian tulosalueen toiminta on ollut suunnitelman mukaista ja sille asetetut tavoitteet on pääosin saavutettu. **Tulosalueen toimintaan on vaikuttanut huomattavasti myös päätös Visalan sairaalan toiminnan lopettamisesta.** Psykiatrian tulosalue on kyennyt vastaamaan toimintojen siirtämiseen Soiten toiminnaksi. Tulosalueen yhteenlaskettu tulos oli 965 000 euroa. Talousarvioon varatut määrärahat riittivät toimintojen järjestämiseen.

Tukipalvelujen tulosalueelta tarkastuslautakunta on kuullut henkilöstöpäällikön sekä sairaalain-sinöörin ajankohtaiskatsaukset. Toimintakertomuksessa on kerrottu tukipalvelujen tulosalueen tavoitteiden toteutumasta. Kertomuksessa oleva tieto antaa oikean kuvan asetettujen tavoitteiden toteutumisesta.

Kiinteistö Oy H Seitsikon terveyskeskushanketta on valmisteltu tilikaudella ja noin 17,5 miljoonan hanke on käynnistynyt vuoden 2017 alkupuolella.

Talous ja vaikuttavuusnäkökulmasta tarkasteltuna valtuuston asettamat tavoitteet ovat toteutuneet. Toimintakertomuksen sisältö talouden toteutumisesta on erittäin seikkaperäinen ja informatiivinen.

Kuntayhtymä palautti jäsenkunnille tilikauden aikana noin 14,2 miljoonaa euroa, millä oli vaikutusta jäsenkuntien taloustilanteen helpottumiseen.

Kuntayhtymässä on laadittu konsernilaskelmat täydellisenä, käsittäen konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja konsernitaseen kuntalain edellyttämällä tavalla.

Liikelaitos Jytan toimintaa seurattiin lautakunnan kokouksissa saaduilla ajankohtaiskatsauksilla.

Liikelaitoksen toimintakertomuksessa kuvataan riittävästi liikelaitoksen toimintaa ja kuntalaskutusta sekä kunnilta ja kuntayhtymältä ostettuja palveluja. Siinä on selostettu valtuuston asettamien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.

Liikelaitoksen erillistilinpäätöksessä liikelaitoksen ulkoiset menot olivat 83 297 210 euroa (edellisvuonna 81 022 108 euroa). Ulkoisten menojen kasvu oli 2,8 %. Liikelaitos Jytan menojen osuus koko kuntayhtymän toimintamenoista oli n. 39 %. Henkilöstöä liikelaitoksen palveluksessa oli vuoden lopussa yhteensä 672 (edellisvuonna 684 ja vuonna 2014 palveluksessa oli 694), mikä on 33,3 % (edellisvuonna 34,3 % ja vuonna 2014 osuus oli 35,5 %) koko kuntayhtymän 2015 henkilöstä (edellisvuonna henkilöstöä oli 1997 ja vuonna 2014 henkilöstöä oli 1957). Sairaanhoidopiirin koko henkilöstön määrä on lisääntynyt 18 henkilöllä (edellisvuonna lisäys oli 40 henkilöä).

Liikelaitoksen tilinpäätöskertomuksessa on esitetty oleelliset tiedot liikelaitoksen toiminnasta.

4. Taloudellisuus tavoitteet

Tilikauden käyttötalouden toimintakulut (ilman liikelaitosta) ovat alle talous- ja lisätalousarvion 3 716 015 euroa. Palvelujen ostot piirin ulkopuolelta ylittivät talousarvion määrärahat 2 405 588 eurolla ja palvelujen ostot 1 146 538 eurolla sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat 861 805 eurolla. Toimintakulujen toteutuma kokonaisuudessaan oli 103 %. Toimintatuottojen toteutuma oli 102,6 %.

Kuntayhtymän tilikauden tulos oli -428 703,98 euroa (edellisvuonna 2 219 281,34 euroa) ja tilikauden ylijäämäksi muodostui poistoero-, varausten ja rahastomuutoskirjausten jälkeen 792 602,44 euroa (edellisvuonna 737 591,45 euroa). Liikelaitos JYTAn tilikauden tulos on sopimusten mukaisesti 0 euroa.

Kuntayhtymän tulosjohtajat, esimiehet ja muu henkilöstö on sitoutunut toimimaan talousarvion asettamissa rajoissa. Tarkastuslautakunta toteaa kuulemistilaisuuksien ja muiden taloudesta annettujen raporttien perusteella, että henkilökunta on sitoutunut.

Sairaanhoidopiirin palvelujen myynti jäsenkuntien ulkopuolelle on ollut talousarviossa suunniteltua isompaa. Ulkokunnilta saadut korvaukset kasvoivat 16,2 %. Kehitystä on pidettävä oikean suuntaisena.

Kuntayhtymäkonserniin kuuluvan Kiinteistö Oy H Seitsikon merkitys on korostunut kiinteistöyhtiön harjoittaman laajenevan rakennustoiminnan myötä. Kiinteistöyhtiö on muutettu vuoden 2013 alusta lukien keskinäiseksi kiinteistöyhtiöksi, jonka osakkeet omistaa kuntayhtymä. Tilikaudella kiinteistöyhtiö valmistautui terveyskeskuksen tilojen rakentamiseen.

Kiinteistöyhtiön toiminnan edelleen laajentuessa tulee kuntayhtymän valtuuston asettaa tytäryhtiölle selkeät tavoitteet. Tytäryhtiön riskikartoitus on tarpeen päivittää.

5. Toimintatuotot, toimintamenot, katteet ja tilikauden tulos

Kuntayhtymän virallisen tuloslaskelman (kuntayhtymä+ liikelaitos) mukaan toimintatuotot olivat 188,8 miljoonaa euroa (edellisvuonna 181,7 miljoonaa euroa). Toimintakulut olivat 182,2 miljoonaa (edellisvuonna 174,1 miljoonaa euroa).

Toimintatuottojen ja toimintakulujen vertailu kuntaliiton keräämiin sairaanhoitopiirien ennakkotilin-päätöstietoihin osoittaa, että kuntayhtymän toimintatuottojen kasvu vuonna 2016 oli alle sairaanhoitopiirien toimintatuottojen kasvun. Edellisvuonna toimintatuottojen kasvu oli myös sairaanhoitopiirien tuottojen kasvua pienempi.

Toimintakulujen muutos on ollut neljänä viime vuotena hitaampaa kuin sairaanhoitopiireissä.

Toimintatuottojen ja toimintakulujen vertailu:

Toimintatuottojen muutos	KIURU	Sairaanhoitopiirit Kuntaliiton tieto	Toimintakulujen muutos	KIURU	Sairaanhoitopiirit Kuntaliiton tieto
2016	3,9 %	xx	2016	4,7 %	xx
2015	3,2 %	4,1 %	2015	2,2 %	2,7 %
2014	1,3 %	3,1 %	2014	1,6 %	3,1 %
2013	3,7 %	7,2 %	2013	4,2 %	4,9 %
2012	4,2 %	3,7 %	2012	2,7 %	5,3 %

Kuluneella tilikaudella sairaanhoitopiirin ja liikelaitoskuntayhtymä Jytan talousarvio oli laadittu suhteellisen realistisesti ja näin taloudellinen resurssointi on ollut riittävää kuntayhtymän palvelujen tuottamiseen. Menolajeittaisia määrärahan ylityksiä oli palvelujen ostoissa (n.10 %) eli 3 552 126 euroa. Ylityksestä suurin osa aiheutui piirin ulkopuolisista ostoista. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden määräraha ylittyi 5,3 % eli 861 804 euroa.

Toimintakatetta kuntayhtymälle jäi 6 556 635 euroa (edellisvuonna 7 639 387 euroa). Kuntayhtymän rahoitustuottoja oli 41 104,51 euroa vähemmän kuin rahoituskuluja. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 64 944 234 euroa (edellisvuonna poistojen määrä oli 5 359 212 euroa).

Tilikauden tulos on 2 219 281,34 euroa (edellisvuonna 708 669,22 euroa). Tilikaudella on purettu edellisvuonna tehtyä 1,5 miljoonan vapaaehtoista varausta 1 205 908,57 euroa ja siitä on muodostettu poistoero. Tämän ja rahastojen vähennyksen jälkeen tilikauden ylijäämäksi jäi 792 602,44 euroa (edellisvuonna ylijäämää kertyi 737 591,45 euroa).

Tilinpäätöskirjassa hallituksen esitystä tilikauden tuloksen käsittelystä varauksen purun ja poistoeron muodostamisen osalta on täsmennetty.

Kuntayhtymän maksuvalmius on 37 päivää (edellisvuonna 30 päivää).

6. Investointien toteutuminen

Kuntayhtymän talousarvion investointiosaan oli talousarviossa varattu 10 670 700 euroa. Toteutuneet investoinnit olivat 7 629 894,27 euroa. Osa investoinneista oli tilikauden päättyessä kesken-eräisiä. Investointiosioon sisältyy myös osakkeiden ja osuuksien lisäykseen Kiinteistö Oy H seitsikon rahastoimat rahoitusvastikkeet (673 711,38 euroa).

Liikelaitos JYTAn investointeihin oli varattu määrärahaa 332 000 euroa ja toteutuma oli 261 485,42 euroa. Liikelaitoksen investoinneista jäi kokonaan toteutumatta toimintakeskuksen kalusto, johon oli varattu yhteensä 25 000 euroa.

Investointeja varten kuntayhtymä oli varautunut 5 000 000 euron lainanottoon mutta tilikaudella ei pitkäaikaista lainaa nostettu lainkaan.

7. Suoritetavoitteiden toteutuminen

Kuntayhtymälle asetusta suoritetavoitteista tarkastuslautakunta toteaa, että somaattisen tulosalueen eri toimintojen suoritelmät ovat lisääntyneet lukuun ottamatta medisiinistä poliklinikkaa, kirurgian poliklinikkaa ja korva-nenä ja kurkkutautien poliklinikkaa. Suoritelmäerien kasvu edellisvuoteen verrattuna oli 7,8 %. Tavoitteeksi asetetut avohoitokäynnit ylittyivät. Avohoitokäyntejä oli yhteensä 163 878 (edellisvuonna käyntejä oli 151 996).

Psykiatrian suoritetoteutuma oli yhteensä 31 921 käyntiä (edellisvuonna 31783 käyntiä). Toteutuma oli lähes asetetun tavoitteen mukainen.

Osastohoidolle asetettujen suoritetavoitteiden toteutuma ilmene toimintakertomuksesta. Suoritelmät olivat pääosin edellisvuotta korkeammat.

Kaikille toimenpiteille ei ole asetettu suoritetavoitteita mutta toimenpiteiden taso on edellisvuoden tasolla. Laboratoriotutkimuksissa oli 1 019 891 omaa tutkimusta. Miljoonan tutkimuksen raja ylitettiin jo vuonna 2015.

Kehitysvammahuollon suoritetavoitteet saavutettiin ja ne olivat edellisvuoden tasolla. Tilinpäätöksestä puuttuvat palveluasumisen ja lyhytaikaisen laitoshoidon tiedot.

8. Jäsenkuntien maksut

Jäsenkuntien maksuosuudet ovat muodostuneet perussopimuksen mukaan etukäteen vahvistetuista suoritehinnoista. Jäsenkuntien palvelumaksujen kasvu edellisvuoteen verrattuna oli %. Maksuosuuksien kasvu edellisvuonna oli 0,2 % vuonna 2014 kasvu oli 0,3 % ja vuonna 2013 muutos oli vain 0,24 %. Vuonna 2012 muutos oli 10,6 %. Voidaan todeta, että jäsenkuntien maksuosuuksien kehitys on pysynyt kohtuullisena.

9. Kuntayhtymän taserakenne

Kuntayhtymän taseessa aineellisten hyödykkeiden euromäärä on lisääntynyt 169 299 euroa. Sijoitusten määrä kasvoi 673 712 euroa (kiinteistö Oy H seitsikko), muiden lainasaamisten määrä laski 26 000 eurolla. Kuntayhtymän varastojen arvot ovat pysyneet edellisvuoden tasossa 1,4 miljoonassa eurossa. Saamisten määrä kasvoi 170 459 eurolla, johtuen lähinnä muiden saamisten lisäyksestä.

Kuntayhtymän peruspääomassa ei ole tapahtunut muutoksia. Kuntayhtymällä on 11 292 219 euron ylijäämä taseessa tilikauden päätyessä. Tilikaudella 2016 on 1,5 miljoonan euron vapaaehtoista varasta purettu 1 205 908,57 euroa, joten taseessa vapaaehtoista varasta on jäljellä 294 091,43 euroa. Vapaaehtoisesta varauksesta on muodostettu poistoero 803 939,05 euroa., jota pienennetään vuosittain.

Pakollisten varausten määrä on lisääntynyt edellisvuodesta vain 39 685 eurolla. Pakollisten varausten määrä oli tilikauden päättyessä 6 208 549 euroa. Pakolliset varaukset muodostuvat potilasvahinkovastuista.

Pitkäaikaista lainaa kuntayhtymä on lyhentänyt 1 230 788 euroa. Lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä on lisääntynyt tilikaudella 6 762 780 euroa. Kuntayhtymän omavaraisuusaste on lähes edellisvuoden tasolla. Omavaraisuusaste oli 23,2 % (edellisvuonna 24,1 %). Suhteellinen velkaantuneisuusaste oli 27,5 % (edellisvuonna 25,4 %).

10. Muut havainnot

Kuntayhtymän toiminnassa tapahtuvista muutoksista johtuen henkilöstölle ja luottamushenkilöille tiedottaminen on ollut haasteellista ja vaativaa. Kuntayhtymässä on tarpeen jatkossa kiinnittää huomiota viestintään ja tiedottamiseen sekä henkilökunnalle että luottamushenkilöille toiminnossa tapahtuvista muutoksista avoimesti ja ajantasaisesti.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan peruspalveluliikelaitos Jytassa ei ole annettu riittävästi tietoa lautakunnalle ja sen luottamushenkilöille peruspalveluliikelaitoksen toiminnassa tapahtuvista muutoksista vuoden 2016 syksystä alkaen.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kuntayhtymässä edelleen kehitetty. Valvonnasta tulosalueet raportoivat osavuosikatsauksissaan ja toimintakertomuksessa.

Perussopimuksen muutoksen ovat jäsenkuntien valtuustot (määräenemmistö) hyväksyneet. Perussopimuksen muutos on tullut voimaan 1.3.2016. Uusi perussopimuksen mukainen Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveydenhuoltokuntayhtymä Soite on aloittanut toimintansa 1.1.2017 alkaen. Hallitus on esittänyt valtuustolle liikelaitos Jytan toiminnan lopettamista 1.1.2017 alkaen.

Kuntayhtymän johtavat viranhaltijat ovat osallistuneet maakuntauudistuksen valmisteluun tilikaudella ja kuluvan vuoden alkupuolella.

Tarkastuslautakunnan kuulemistilaisuuksien perusteella voidaan todeta, että Soite kuntayhtymän henkilökunta on motivoitunut ja sitoutunut työhön ja toimintojen kehittämiseen.

Kokkolassa 10. toukokuuta 2017

Tapani Hankaniemi
puheenjohtaja

Anneli Eerikäinen
varapuheenjohtaja

Helena Broända
jäsen

Riikka Junkala
varajäsen

Lasse Lehtinen
jäsen